

Festivalul Internațional de Televiziune

— Praga 12 — 19 iunie 1974 —

Praga — mărcată la fiecare pas de umbrele marelui ei trecut istoric, dar și de freamătul contemporaneității — a găzduit în acest an — între 12 și 19 iunie — a XI-a ediție a Festivalului Internațional de Televiziune (FIT). A fost o săptămână de intensă concentrare în jurul micului ecran, la care am avut bucuria să particip, și să văd contribuția televiziunii noastre (spectacolul *Cind trăiești mai adevărat*, de Paul Everac, în regia lui Ion Cojar) distinsă cu mențiunea specială de onoare a juriului.

Centrate în jurul problemelor ce frământă, pe glob, viața omului modern, programele dramatice și muzicale a 25 de țări de pe toate meridianele lumii — Asia, Africa, Europa, cele două Americi — au fost reunite sub deviza, devenită tradițională: „*Micul ecran servește cunoașterii și înțelegerii mutuale a națiunilor*”.

Scurt timp după încheierea festivalului muzical „Primăvara la Praga”, marea sală „Smetana” a Palatului Municipal („Obecen dom”), edificiu istoric situat în plin centrul orașului, răsuna de semnalul trompetelor vestind deschiderea solemnă a festivalului. În dorința de a da răspunsuri cât mai juste, mai veridice problemelor epocii noastre, programele dramatice prezentate în cadrul F.I.T. (ediția a XI-a) au făcut, în această direcție, și obiectul unei reale competiții care, în ansamblu, a demonstrat orientarea tuturor „concuranților”, spre OM, spre sondajul vieții cotidiane a individului, în contextul existenței sale sociale. Spectacolele înfățișate au fost de altfel grupate în funcție de problematica și de ținta principală a demonstrației, înlesnind conturarea unei imagini semnificative a festivalului. Dezbateră a fost și ea în general organic integrată acțiunii; viața, moartea, dragostea, ura, sentimentele dintre părinți și copii, angoasele în fața unui viitor incert — toate acestea au constituit obiect de discuții — uneori obositoare, alteori însă puternic captivante.

O preocupare consecventă a programelor dramatice prezentate s-a dovedit a fi aceea de a preciza tipologii exacte și complexe pentru diferitele vârste ale omului. Universal copilăriei și imaginea lumii văzută de un

copil au prilejuit câteva spectacole remarcabile: *Copilul pierdut* (producție a studiourilor din India) — interesantă mai ales prin transcripția în imagini color de un mare rafinament a simbolului — este o frumoasă metaforă a omului rătăcit în lume. Premiul pentru imagine a încununat efortul operatorilor indieni — Baldev Krasla și Vijay Parmar. O fetiță de numai 10 ani este eroina producției finlandeze *Prăpastia* — realizată după un scenariu de Anna Bondestam. Războiul civil, grevele, șomajul, teroarea, sînt toate înfățișate prin intermediul copilului. Concluzia spectacolului (lipsit oarecum de ritm și încărcat de unele lungimi nejustificate care-i scad din forța critică) ar fi: „În acest secol devenit al spaimei și al violenței”, copilăria e frustrată, visele frumoase, înlocuite cu cosmaruri. O realizare remarcabilă este apoi producția suedeză *Omul în barcă*. Joacă a doi copii, pe malul unui lac din Suedia, se desfășoară într-o istorie tragică; unul din ei e gata să întâlnească moartea; criza puternică prin care trece, odată depășită, îl maturizează. Mai luminoasă, producția franceză *Correspondența* este semnificativă pentru diferențele de mediu social și de viață, și pentru greutatea de a le depăși. Spectacolul propune o soluție optimistă, dar naivă: bunele sentimente ale copiilor vor duce, mai devreme sau mai târziu, și la o înțelegere între părinți. Tratarea coloristică și umorul fin, duios, amintesc de filmele lui Jacques Tati.

Descrierea unor tipuri de bătrîni — surprinzînd de cele mai multe ori și conflictul între generații — s-a conturat ca temă principală a citorva producții interesante. *Mama a murit* — Jugoslavia — alternează imaginile prostești cu scene de un autentic fior liric. Drama dezvoltă, într-o formă clară și condensată, aproape clasică, un eveniment extraordinar, joc al întîmplării, dar și al condițiilor de viață ale protagoniștilor.

Sylva Kekkonen, autoarea scenariului *Amalia*, și-a propus să descopere tipuri fizice și fizionomii spirituale specifice pentru regiunea izolată a Finlandei, în care se petrece acțiunea. Mai puțin realizat, în ansamblu, spectacolul prezentat de televiziunea

maghiară, *Paturi la orizont*, este interesant pentru rolul bătrinei proprietare a unei pensiuni, interpretat de Irma Patkós. Unul din cele mai interesante programe prezentate a aparținut Japoniei. Sub titlul *Hippy*, realizatorii japonezi au propus o istorie, ce se desfășoară în mijlocul străzilor și bulevardelor din centrul orașului și printre locuitorii săi, despre relațiile umane puțin deosebite, dar afectuoase, stabilite între un bătrîn solitar și tăcut și tinerii lui chiriași. (Rolul bătrînului : premiul pentru interpretare masculină.)

Problema tinerilor a fost în obiectivul mai multor producții dramatice ; ea s-a impus, în special prin regie, în spectacolul *6 săptămîni din viața fraților G.*, regizor : Peter Beauvais (R. F. Germania) ; este o realizare remarcabilă, cu violente accente de critică socială, care cu îndreptățire a fost onorată de juriu cu premiul pentru regie.

Cancer — o dramă irlandeză, scrisă de Eugene Mc Cabe, cu evidente și izbutite generalizări (nu maladia propriu-zisă constituie subiectul filmului, ci dezvăluirea violenței și urii, a acestui „cancer“ ce stă la originea răului) — a primit premiul pentru cel mai bun scenariu, atît pentru felul cum tratează una din marile probleme ale omului contemporan — confruntarea cu moartea, reacția omului în fața implacabilului — cît și pentru foarte originala transcriere în imagini color a ideilor.

Alte numeroase spectacole prezentate la festival s-au orientat spre munca omului, spre locul său important în viață și în societate.

Cel mai interesant, atît sub raportul conținutului, cît și al realizării formale, spectacolul *Rafan*, realizat de televiziunea cehoslovacă (scenariul, Jan Jilek ; regia, Anton

Dvorak ; imaginea, Vladimír Opletal), a primit marele premiu al festivalului : „Praga de aur“. Acțiunea, inspirată de o situație autentică, se petrece în anii '60, cînd un grup de tineri veterinari au reușit să rezolve problema unei periculoase maladii : bruceleza. După absolvirea facultății, proaspeții și entuziaștii medici veterinari pornesc „pe teren“, angajîndu-se într-o luptă înverșunată nu numai cu virusii, ci și cu inerția și neînțelegerea unor factori de răspundere ; victoria lor are deci o dublă semnificație.

O poveste despre dragoste și muncă a prezentat televiziunea sovietică : *Doi tineri pe drum*. Premiul pentru interpretare feminină consemnează debutul în film al actriței Nina Zotkina. *Profesor din mers* — realizat de televiziunea poloneză, și spectacolul românesc *Cînd trăiești mai adevărat* (de Paul Everac, regia Ion Cojar) se inseriu în aceeași tematică generoasă. Acesta din urmă s-a bucurat de o apreciere deosebită din partea juriului, pentru felul cum conturează o seamă de portrete de oameni ai zilelor noastre și pentru buna interpretare actoricească. Mențiunea specială de onoare a juriului internațional este o dovadă elocventă că, în dificila competiție la care a participat, *Cînd trăiești mai adevărat* a reușit să se impună.

Genul comic s-a bucurat de o singură și destul de timidă prezență : *Hallo, taxi*, producție a televiziunii din R. D. Germană. Să poarte acest fapt o semnificație în orientarea actuală a dramaturgiei televizive ? Sau, poate, doar acoperirea programului acestui Festival, axat cu deosebire în jurul unei problematice, prin excelență grave, cum este aceea a condiției și destinului omului în lume ?

Ioana Prodan

CRONICA T. V.

Solidar cu scenele „tradiționale“, teatrul TV a intrat, dacă nu în vacanță, în orice caz în relaxarea de vară, o relaxare meritată, după o stagiune pornită ambițios și desfășurată într-un ritm viguros, pe alocuri sufocant. Așadar, reluări (*Bălcescu*, spectacolul lui Horea Popescu), retransmisii (*Piine amară*, spectacol al lui Dan Alecsandrescu, de la Teatrul Național din Timișoara) și, poate, din cînd în cînd, o premieră. E cadența și structura firească a lunilor de vară.

Probabil că despre *Piine amară* a lui Claude Spaak s-a scris mai mult cu prilejul premierelor din țară. Probabil că televiziunea, alegînd spectacolul de la Naționalul timișorean, l-a considerat cel mai apt de a fi transmis pe canalele de largă audiență. Piesa, tradusă într-o hună și scenică limbă românească de către Sanda Răpeanu și Florica Eugenia Condurache, amintește de un motiv predilect al literaturii noastre dintre cele două războaie : inflexibilitatea omului de justiție în fața presiunilor arbi-